

Stefanie HARJES (ilustrace), Franz KAFKA (texty): Kafka

Milý Franzi,

dokázala jsem to, kniha je hotová! Ale já byla občas taky hotová, dočista vyřízená. Kvůli tobě jsem zašla až na hranice svých sil – a daleko za ně.

Noc co noc jsi mě navštěvoval v mém ateliéru a kladl mi otázky. A já se ti na ně snažila odpovídat – svými obrázky.

Někdy jsi mě příšerně rozčílil; ale přesto jsem k tobě cítila velkou něhu a mé srdce tě bylo plné, plné především tvého smutku, když ses na mě díval těma velkýma hnědýma očima, tázavě, často i zoufale a s tak nekonečnou beznadějí. Ale taky jsi se mnou vtipkoval, já tě svým způsobem šádílila a pak jsme se v noci smáli v tichu mého ateliéru, to mi bývalo lehké u srdce a i v tvých očích se objevovalo cosi, co se zvesela zablýsklo.

Milý Franzi, milovala jsem tě a nenáviděla zároveň, když jsi mě znovu a znovu připravoval o spánek, tvá blízkost mě neustále udržovala v napětí.

Rozhodující byly měsíce, které jsem strávila téměř výlučně s tebou, v nichž jsi mnou procházel, a o tom, co zůstalo, vypovídá tato kniha.

Milý Franzi, vroucně tě líbám a zůstávám naplněna něhou,

Tvá Stefanie

Proměna (přeložil Vladimír Kafka)

Když se Gregor Samsa jednou ráno probudil z nepokojných snů, shledal, že se v posteli proměnil v jakýsi nestvůrný hmyz. Ležel na hřbetě tvrdém jak pancíř, a když trochu nadzvedl hlavu, uviděl své vyklenuté, hnědé břicho rozdělené obloukovitými výztuhami, na jehož vrcholu se sotva ještě držela přikrývka, tak tak že úplně nesklouzla dolů. Jeho četné, vzhledem k ostatnímu objemu žalostně tenké nohy se mu bezmocně komíhaly před očima. (...)

Sestra začala hrát; otec a matka sledovali každý ze svého místa pohyby jejích rukou. Gregor, přilákán hrou, se odvážil trochu dál a byl již hlavou až v obývacím pokoji. Ani se nedivil, že poslední dobou bere na ostatní tak málo ohledů; dříve bývala ohleduplnost jeho pýchou. A přitom právě teď by byl důvod, aby se schovával, neboť prach, který ležel všude v jeho

1

*Úvodní ukázka z knihy Stefanie Harjes/Franze Kafky „Kafka“ (str. 7) přeložila Hana Linhartová. Překlad vznikl v rámci projektu Goethe-Institutu **Pěkně od začátku**.*

Autorem překladu povídky Proměna je Vladimír Kafka (z: Povídky. I, Proměna a jiné texty vydané za života. Nakl. Franze Kafky 1999)

© Ravensburger Buchverlag, 2010

© Se souhlasem dědiců V. Kafky dle vydání Nakl. Franze Kafky z r. 1999.

Veškerá práva vyhrazena.

<http://www.goethe.de/cesko/pekneodzacatku>

pokoji a při sebemenším pohybu se vířil, ho cele pokrýval; na hřbetě i na bocích vlácel nitky, vlasy, zbytky jídla; byl už ke všemu příliš lhostejný, než aby si lehl na hřbet a vydrhl se o koberec, jak to dříve dělával několikrát za den. A přestože takto vypadal, neostýchal se popolezt kus po neposkvrněné podlaze obývacího pokoje.

Také si ho ovšem nikdo nepovšiml. Rodina byla úplně zaujata hrou na housle; naproti tomu páni nájemníci, kteří se zpočátku s rukama v kapsách kalhot postavili až příliš blízko za sestřin notový pult, takže se všichni mohli dívat do not, což sestru určitě rušilo, ustoupili brzy v polohlasném hovoru se skloněnými hlavami k oknu, kde zůstali, zatímco otec je úzkostlivě pozoroval. Bylo teď opravdu příliš zřejmé, že se zklamali v očekávání krásné či zábavné hry na housle, že už toho představení mají dost a že se ve svém klidu nechávají rušit jen ze zdvořilosti. Zvlášť způsob, jímž všichni tři nosem i ústy vyfukovali do výšky kouř z doutníků, svědčil o značné nervozitě. A přece hrála sestra tak krásně. Tvář měla ke straně skloněnou, oči zkoumavě a smutně sledovaly řádky not. Gregor ještě kousek popolezl a držel hlavu až těsně u podlahy, aby pokud možno zachytil její pohled. Byl zvěretem, že ho hudba tak uchvacovala? Měl pocit, jako by se před ním otvírala cesta k vytoužené neznámé potravě. Byl odhodlán proniknout až k sestře, zatahat ji za sukni a naznačit jí tak, aby se raději odebrala s houslemi k němu do pokoje, neboť nikdo se jí zde neodmění za její hru tak, jak by se jí chtěl odměnit on. Nepustí ji už ze svého pokoje, aspoň dokud bude živ; jeho děsivá podoba nechť je mu poprvé k užitku; bude na strážu u všech dveří svého pokoje zároveň a na útočníka vyprskne; sestra však by u něho měla zůstat bez donucení, dobrovolně; měla by sedět na pohovce vedle něho, sklánět k němu ucho, a on se jí pak svěří, že měl napevno v úmyslu poslat ji na konzervatoř, a nepřijít do toho to neštěstí, že by to byl loni o Vánocích – Vánoce už snad přece minuly? – všem pověděl a nic nedbal na jakékoliv námitky. Po těchto slovech se sestra dojetím rozpláče a Gregor se vztyčí až k jejímu rameni a políbí ji na krk, na němž od té doby, co chodila do obchodu, nenosila ani stuhu, ani límec.

„Pane Samsa!“ zavolal prostřední pán na otce a bez jediného dalšího slova ukázal prstem na Gregora, který se pomalu sunul kupředu. Housle umlkly, prostřední pan nájemník se nejdříve krouť usmál na své přátele a pak se znovu zadíval na Gregora. Otec, místo aby zahnal Gregora, považoval zřejmě za potřebnější upokojit pány nájemníky, ačkoli ti se nikterak

2

Úvodní ukázka z knihy Stefanie Harjes/Franze Kafky „Kafka“ (str. 7) přeložila Hana Linhartová. Překlad vznikl v rámci projektu Goethe-Institutu **Pěkně od začátku**.

Autorem překladu povídky Proměna je Vladimír Kafka (z: Povídky. I, Proměna a jiné texty vydané za života. Nakl. Franze Kafky 1999)

© Ravensburger Buchverlag, 2010

© Se souhlasem dědiců V. Kafky dle vydání Nakl. Franze Kafky z r. 1999.

Veškerá práva vyhrazena.

<http://www.goethe.de/cesko/pekneodzacatku>

nerozčilovali a Gregor je podle všeho bavil víc než hra na housle. Otec k nim pospíšil a s rozpřaženýma rukama se je snažil zatlačit do jejich pokoje a zároveň jim tělem zakrýt výhled na Gregora. Teď se opravdu trochu rozzlobili, nebylo už jasné, jestli kvůli otcovu chování nebo proto, že si teprve teď začali uvědomovat, že měli takového souseda jako Gregor a nevěděli o tom. Požadovali od otce vysvětlení, sami také zvedali paže, neklidně si potahovali vousy a jen pomalu ustupovali k svému pokoji. Mezitím se sestra vytrhla ze zahlobání, do nějž upadla poté, co její hra byla tak nenadále přerušena, po chvíli, kdy v ochable svěšených rukou držela housle a smyčec a zírala do not, jako by pořád ještě hrála, se rázem probrala, položila nástroj na klín matce, která stále ještě seděla na židli a v záchvatu dušnosti zprudka pracovala plícemi, a odběhla do vedlejšího pokoje, kam se už za otcova naléhání rychleji blížili páni nájemníci. Bylo vidět, jak pokrývky a polštáře na postelích jenom létají a srovnávají se pod sestřinýma zkušenýma rukama. Ještě než páni dorazili do pokoje, měla rozestláno a vyklouzla ven. Otce patrně zas natolik posedla umíněnost, že zapomněl na všechen respekt, jímž byl svým nájemníkům přece jen povinován. Jen naléhal a naléhal, až prostřední z pánů již ve dveřích pokoje dunivě dupl nohou a tak otce zarazil. „Prohlašuji tímto,“ řekl, zvedl ruku a očima vyhledal též matku a sestru, „že vzhledem k odporným poměrům panujícím v tomto bytě a v této rodině“ – přitom si zkrátka a rozhodně odplivl na podlahu – „dávám okamžitou výpověď ze svého pokoje. Přirozeně že za dny, kdy jsem tu bydlil, nehodlám zaplatit ani to nejmenší, naopak si ještě rozvážím, nevznesu-li proti vám nějaké – věřte mi – snadno odůvodnitelné požadavky.“ Odmlčel se a hleděl přímo před sebe, jako by na něco čekal. Skutečně do toho ihned vpadli oba jeho přátelé: „I my dáváme okamžitou výpověď.“ Nato vzal za kliku a přibouchl za sebou dveře.

Tápaje rukama dopotácel se otec ke své židli a klesl do ní; vypadalo to, že se chce natáhnout k obvyklému večernímu zdřímnutí, avšak prudké pokyvování jeho jakoby vratké hlavy svědčilo o tom, že rozhodně neusnul. Gregor celou tu dobu zticha ležel na místě, kde ho páni nájemníci přistihli. Zklamáním z toho, že se mu jeho plán nezdařil, možná i slabostí z tolikerého hladovění se nemohl ani hnout. Obával se s jakousi určitostí, že už v nejbližším okamžiku se na něm všechno vybije, a čekal. Nepolekaly ho ani housle, které matce pod chvějícími se prsty vyklouzly z klína na zem a vydaly dunivý tón.

3

Úvodní ukázka z knihy Stefanie Harjes/Franze Kafky „Kafka“ (str. 7) přeložila Hana Linhartová. Překlad vznikl v rámci projektu Goethe-Institutu **Pěkně od začátku**. Autorem překladu povídky *Proměna* je Vladimír Kafka (z: *Povídky. I, Proměna a jiné texty* vydané za života. Nakl. Franze Kafky 1999)

© Ravensburger Buchverlag, 2010

© Se souhlasem dědiců V. Kafky dle vydání Nakl. Franze Kafky z r. 1999.

Veškerá práva vyhrazena.

<http://www.goethe.de/cesko/pekneodzacatku>

„Milí rodiče,“ řekla sestra a úvodem uhodila rukou do stolu, „takhle to dál nejde. Jestli vy to snad nechápete, já to chápu. Nechci před touto obludou vyslovovat jméno svého bratra a řeknu tedy jen: musíme se jí pokusit zbavit. Zkusili jsme vše, co je v lidských silách, abychom se o ni starali a trpělivě ji snášeli, myslím, že nám nikdo nemůže vytknout ani to nejmenší.“

„Má tisíckrát pravdu,“ řekl si otec pro sebe. Matka, která pořád ještě nemohla popadnout dech, se s pomateným výrazem v očích tlumeně rozkašlala do dlaně.

Sestra hned běžela k matce a položila jí ruku na čelo. Otce zřejmě sestrina slova přivedla na určitější myšlenky, napřímil se na židli, pohrával si se svou sluhovskou čepicí mezi talíři, které zůstaly na stole ještě od večere pánů nájemníků, a chvílemi se podíval po tichém Gregorovi.

„Musíme se toho hledět zbavit,“ řekla sestra výhradně otci, neboť matka pro kašel neslyšela, „ještě vás oba umoří, vždyť to vidím. Když už člověk musí tak těžce pracovat jako my všichni, nemůže mít přece doma tohle věčné soužení. Já už to také nevydržím.“ A rozplakala se tak usedavě, že jí slzy kanuly dolů na matčinu tvář, z níž je stírala mechanickými pohyby ruky.

„Milé dítě,“ řekl otec soucitně a s nápadným porozuměním, „co ale máme dělat?“

Sestra jen pokrčila rameny na znamení bezradnosti, již v pláči propadla přes veškerou dřívější jistotu.

„Kdyby nám rozuměl,“ opakoval otec a zamhouřením očí přijal sestrino přesvědčení, že je to nemožné, „bylo by snad možné se s ním nějak dohodnout. Ale takhle – “